

MARIETA SAFTA

IULIA ELENA NISTOR

FIȘE DE DREPT
CONSTITUȚIONAL
VOLUMUL 1

Ediția a 2-a

Editura
Hamangiu
2022

CUPRINS

TEMA NR. 1. DREPTUL CONSTITUȚIONAL CA RAMURĂ A DREPTULUI PUBLIC _____	1
FIȘA NR. 1. Dreptul constituțional ca ramură a dreptului public _____	2
TEMA NR. 2. RAPORTUL JURIDIC DE DREPT CONSTITUȚIONAL _____	5
FIȘA NR. 2. Raportul juridic de drept constituțional _____	6
TEMA NR. 3. IZVOARELE DREPTULUI CONSTITUȚIONAL _____	8
FIȘA NR. 3. Izvoarele dreptului constituțional _____	10
TEMA NR. 4. TEORIA CONSTITUȚIEI. CONSTITUȚIE ȘI CONSTITUȚIONALISM. SUPREMAȚIA CONSTITUȚIEI ____	17
FIȘA NR. 4. Teoria Constituției. Noțiuni generale _____	18
TEMA NR. 5. TEORIA CONSTITUȚIEI. ADOPTAREA ȘI REVIZUIREA CONSTITUȚIEI. SUSPENDAREA ȘI ABROGAREA _____	22
FIȘA NR. 5. Adoptarea, suspendarea și abrogarea Constituției _____	23
FIȘA NR. 6. Revizuirea Constituției României _____	26
TEMA NR. 6. CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR _____	32
FIȘA NR. 7. Controlul constituționalității legilor – caracterizare generală _____	33
TEMA NR. 7. CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR ÎN ROMÂNIA _____	37
FIȘA NR. 8. Controlul constituționalității legilor în România _____	38
TEMA NR. 8. DEZVOLTAREA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI _____	45
FIȘA NR. 9. Dezvoltarea constituțională a României _____	46

TEMA NR. 9. CETĂȚENIA	50
FIȘA NR. 10. Cetățenia – caracterizare generală	51
FIȘA NR. 11. Dobândirea cetățeniei potrivit Legii nr. 21/1991	54
FIȘA NR. 12. Pierderea cetățeniei potrivit Legii nr. 21/1991	60
TEMA NR. 10. DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI FUNDAMENTALE	64
FIȘA NR. 13. Drepturile și libertățile fundamentale	65
TEMA NR. 11. PRINCIPII PRIVITOARE LA DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE	69
FIȘA NR. 14. Universalitatea și neretroactivitatea	70
FIȘA NR. 15. Principiul egalității	74
FIȘA NR. 16. Accesul liber la justiție	81
FIȘA NR. 17. Caracterul de excepție al restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți	90
FIȘA NR. 18. Demnitatea	93
FIȘA NR. 19. Principiul securității juridice	96
TEMA NR. 12. NORME DE PRINCIPIU REFERITOARE LA PROTECȚIA CETĂȚENILOR ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE, A CETĂȚENILOR STRĂINI ȘI A APATRIZILOR ÎN ROMÂNIA	101
FIȘA NR. 20. Protecția cetățenilor români în străinătate și obligațiile lor	102
FIȘA NR. 21. Protecția cetățenilor străini și apatrizilor în România	104
FIȘA NR. 22. Regulile privitoare la extradarea sau expulzarea din România	110
TEMA NR. 13. INVIOLABILITĂȚI	115
FIȘA NR. 23. Dreptul la viață	116
FIȘA NR. 24. Libertatea individuală	122
FIȘA NR. 25. Dreptul la apărare	131
FIȘA NR. 26. Dreptul la libera circulație	135
FIȘA NR. 27. Dreptul la viață intimă, familială și privată	139
FIȘA NR. 28. Inviolabilitatea domiciliului	147

TEMA NR. 14. DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE SOCIALE, ECONOMICE ȘI CULTURALE	151
FIȘA NR. 29. Dreptul la învățătură	153
FIȘA NR. 30. Accesul la cultură	160
FIȘA NR. 31. Dreptul la ocrotirea sănătății	164
FIȘA NR. 32. Dreptul la un mediu sănătos	169
FIȘA NR. 33. Dreptul la muncă, protecția socială a muncii și interzicerea muncii forțate	173
FIȘA NR. 34. Dreptul la grevă	180
FIȘA NR. 35. Dreptul de proprietate privată și dreptul la moștenire	182
FIȘA NR. 36. Libertatea economică	187
FIȘA NR. 37. Dreptul la un nivel de trai decent	189
FIȘA NR. 38. Dreptul la căsătorie	192
FIȘA NR. 39. Protecția copiilor și a tinerilor	196
FIȘA NR. 40. Protecția persoanelor cu handicap	202
TEMA NR. 15. DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE SOCIAL-POLITICE	207
FIȘA NR. 41. Secretul corespondenței	208
FIȘA NR. 42. Libertatea conștiinței	215
FIȘA NR. 43. Libertatea de exprimare	223
FIȘA NR. 44. Dreptul la informație	228
FIȘA NR. 45. Libertatea întrunirilor	231
FIȘA NR. 46. Dreptul de asociere	234
TEMA NR. 16. DREPTURILE EXCLUSIV POLITICE	237
FIȘA NR. 47. Dreptul de vot	238
FIȘA NR. 48. Dreptul de a fi ales	247
FIȘA NR. 49. Dreptul de a fi ales în parlamentul european	252
TEMA NR. 17. DREPTURILE GARANȚII	254
FIȘA NR. 50. Dreptul de petiționare	255
FIȘA NR. 51. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică	257

TEMA NR. 18. ÎNDATORIRILE FUNDAMENTALE ALE CETĂȚENILOR _____	262
FIȘA NR. 52. Îndatoririle fundamentale _____	263
TEMA NR. 19. GARANȚII DE ORDIN INSTITUȚIONAL PENTRU REALIZAREA DREPTURILOR FUNDAMENTALE _____	266
FIȘA NR. 53. Avocatul Poporului _____	267
FIȘA NR. 54. Avocatul Poporului în raporturile cu Curtea Constituțională _____	271
FIȘA NR. 55. Dialogul instanțelor de jurisdicție constituțională _____	273
FIȘA NR. 56 _____	279
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ _____	283

MARIETA SAFTA

IULIA ELENA NISTOR

FIȘE DE DREPT
CONSTITUȚIONAL
VOLUMUL 1

Ediția a 2-a

Editura
Hamangiu
2022

TEMA NR. 3

IZVOARELE DREPTULUI CONSTITUȚIONAL

OBIECTIVE SPECIFICE

După parcurgerea capitolului studenții vor fi în măsură:

să explice conceptul de izvor de drept;

să caracterizeze actul normativ ca izvor al dreptului constituțional;

să caracterizeze legea în raport cu criteriile material și formal;

să caracterizeze decretul-lege în raport cu criteriile material și formal;

să caracterizeze hotărârile Parlamentului în raport cu criteriile material și formal;

să caracterizeze ordonanțele guvernamentale în raport cu criteriile material și formal;

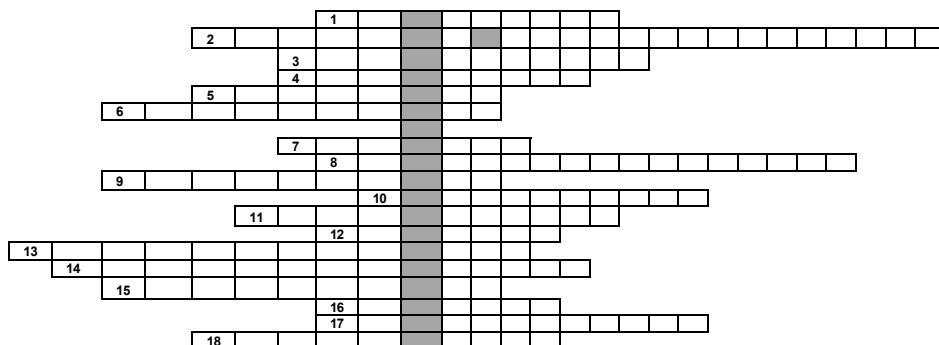
să caracterizeze decretul în raport cu criteriile material și formal;

să caracterizeze actele normative internaționale ca izvoare ale dreptului constituțional;

<p>să enunțe și să explice regulile instituite de art. 11 din Constituție în privința raporturilor dintre dreptul internațional și dreptul intern;</p>
<p>să enunțe și să explice regulile instituite de art. 20 din Constituție în privința raportului dintre tratatele internaționale în materia drepturilor omului la care România este parte și Constituție, respectiv legile interne;</p>
<p>să enunțe și să explice regulile instituite de art. 148 din Constituție în privința raportului dintre reglementările Uniunii Europene și Constituție, respectiv legile interne;</p>
<p>să definească noțiunea de obicei (cutumă) din punct de vedere juridic;</p>
<p>să definească noțiunea de jurisprudență;</p>
<p>să explice rolul jurisprudenței Curții Constituționale a României ca izvor al dreptului constituțional.</p>

II. TEME DE ANALIZĂ ȘI DEZBATERE

1. Explicați specificul adoptării Constituției.
2. Realizați distincția dintre puterea constituentă originală și cea derivată.
3. Prezentați și caracterizați o modalitate de adoptarea a Constituției.
4. Explicați distincția dintre constituțiile rigide și cele flexibile.
5. Prezentați două modalități de „rigidizare” a Constituției.
6. Realizați un eseu de maximum patru pagini în care să prezentați dezbaterea din Adunarea Constituantă referitoare la adoptarea unui text constituțional/reglementarea unei instituții constituționale, la alegere.
7. Identificați o decizie a Curții Constituționale în ale căror considerente se face trimitere la dezbaterea care a însoțit adoptarea Constituției. Ce metodă de interpretare juridică a utilizat Curtea în acest caz?
8. Realizați un eseu de maximum 3 pagini în care să caracterizați actuala Constituție a României în raport cu clasificarea constituțiilor în rigide și flexibile.
9. Completați tabelul cu ajutorul indicilor de mai jos:

1. este o variantă a Constituției acordate.
2. Are rol în procesul de revizuire a Constituției.
3. Inițiativa de revizuire a Constituției aparține Președintelui României la Guvernului.
4. este adoptată de monarh și acordată poporului.
5. Inițiativa de revizuire aparține unei ... din numărul deputaților sau senatorilor.
6. Putere constituentă care intervine atunci când nu există sau nu mai există Constituție în vigoare.
7. Este considerată un contract între rege și popor.
8. Curent de gândire răspândit începând cu secolul al XVIII-lea care și-a propus să înlocuiască din rândul izvoarelor dreptului cutuma.
9. pot iniția revizuirea Constituției.
10. Calitate a Constituției care o situează în vârful piramidei actelor legislative.
11. Putere prevăzută de Constituția în vigoare sau de cea anterioară.
12. Necesită formalități speciale pentru modificare.
13. Presupune adoptarea Constituției de către Parlament, cu majoritate calificată.
14. Limitele revizuirii/dispoziții
15. Este opera unei adunări special aleasă pentru a adopta Constituția.
16. Un alt element care exprimă supremația Constituției – are caracter

FIȘA NR. 7

CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR – CARACTERIZARE GENERALĂ –

I. NOȚIUNI

1. Definiție

Activitatea organizată de verificare a conformității legii cu Constituția. Cuprinde regulile privitoare la autoritățile competente a face această verificare, procedura de urmat și măsurile ce pot fi luate după realizarea acestei proceduri.

2. Apariția controlului de constituționalitate

Din necesitatea asigurării garanțiilor care să facă respectată forța superioară, obligatorie a Constituției în raport cu puterile publice și cu actele emise de acestea. Inițial – funcția de control al respectării Constituției și-au asumat-o instanțele judecătorești – 1803 – a fost pronunțată decizia Curții Supreme a SUA *Marbury c. Madison*, decizie care a marcat apariția modelului american de justiție constituțională.

3. Modele de control de constituționalitate

- European;
- American;
- Alte modele.

Modelul european

- efectele *erga omnes* ale deciziilor pe care instanța de jurisdicție constituțională le pronunță;
- cadrul strict în care se realizează verificarea constituționalității legii, reduce considerabil insecuritatea juridică;
- instanțele aparținând acestui model au fost considerate mai vulnerabile la influențele politice, în considerarea, în principal, a modului în care sunt alcătuite, respectiv a procedurii de numire a judecătorilor.